

Länsstyrelsen
Västra Götaland

Beslut

1 (8)

Datum

2022-06-23

Ärendebeteckning

452-56401-2021

Personalstiftelsen SSAB Electrolux
Semesterhem Syd-Långö
johan.jagvald@ssab.com

Elektronisk delgivning

Överklagande av kommuns beslut enligt lagen om skydd mot olyckor

Beslut

Länsstyrelsen beslutar att avslå överklagande. Beslutet ändras endast på så sätt att de förelagda åtgärderna ska vara vidtagna senast 6 månader efter att Länsstyrelsens beslut har vunnit laga kraft.

Beskrivning av ärendet

Räddningstjänsten i Strömstads kommun (RSK) beslutade den 30 november 2021 (dnr 2021-000342) att förelägga fastighetsägaren Personalstiftelsen SSAB Electrolux Semesterhem Syd-Långö (Personalstiftelsen), att vidta 23 olika åtgärdspunkter på Fastigheten Syd-Långö 2:1 i Strömstads kommun, varav nedan angivna punkt 1 och 8 har överklagats.

1. Tillskapa alternativ utrymningsväg för övernattningsrum på plan 2 i Kaptensgården. Den alternativa utrymningsvägen ska utgöras av dörr som leder till det fria via trapp. Utrymningsvägen bör ha en fri bredd på minst 0,9 meter. Ledstänger och liknande får inkräkta med högst 0,1 meter per sida i utrymningsvägen. Avståndet mellan dörr och trappa bör vara minst 0,8 meter. Detta kan uppfyllas av förslagsvis spiraltrappa med gallerdurk.

8. Tillskapa alternativ utrymningsväg för övernattningsrum på plan 2 i Flottiljen. Den alternativa utrymningsvägen ska utgöras av dörr som leder till det fria via trapp. Utrymningsvägen bör ha en fri bredd på minst 0,9 meter. Ledstänger och liknande får inkräkta med högst 0,1 meter per sida i utrymningsvägen. Avståndet mellan dörr och trappa bör vara minst 0,8 meter. Detta kan uppfyllas av förslagsvis spiraltrappa med gallerdurk.

Åtgärderna ska vidtas snarast möjligt och senast den 1 juni 2022.

RSK har som skäl för föreläggandet avseende punkt 1 och 8 angivit bland annat följande.

På den aktuella fastigheten finns flera byggnader. Personalstiftelsen äger och förvaltar samtliga byggnader på fastigheten. Byggnaderna Flottiljen och Kaptensgården är uppförda i minst två plan och är troligtvis uppförda i början på 1900-talet. Ändringar och anpassningar har genomförts. Enligt förvaltaren är de större ändringarna gjorda på 1950-talet. Från tiden att byggnaderna uppfördes fram till år 1960 har inget bygglov avseende ändrad verksamhet från bostad till hotell (verksamhetsklass 4) inkommit för de aktuella byggnaderna – dock med undantag för om- och tillbyggnad av Kaptensgårdens kök. I samband med verksamhetsförändringen på 1950-talet är det därmed troligt att verksamheten ändrades, men att ändringar i byggnadernas brandskydd inte vidtogs. Byggnaderna, med undantag för de byggnader som utgör personalbostäder, omfattar 99 bäddar vilka enbart nyttjas under sommarsäsong. Boendet är framför allt till för personalanställda hos SSAB och Electrolux men vid vissa tillfällen hyrs boende ut till externa. Boenden för uthyrning betraktas tillhöra verksamhetsklass 4.

Grundkravet är att utrymmen där personer vistas mer än tillfälligt ska ha tillgång till två av varandra oberoende utrymningsvägar (BBR 5:321 samt BABS 46). Vidare bör utrymning vara så anpassad, att den möjliggör bekväm och snabb utrymning i händelse av brand. De två övernattningsrummen på plan två i Kaptensgården har tillgång till alternativ utrymningsväg genom altandörr respektive fönster och sedan vidare till markplan via steg. De nuvarande stegarna är båda monterade utvändigt på vägg. I det ena övernattningsrummet noterades en grind i utrymningsväg och en steg som saknade fallskydd. Alternativ utrymningsväg från plan två i Flottiljen utgörs av utvändiga stegar.

Utformningen av de alternativa utrymningsvägarna ger inte möjlighet till en tillfredsställande utrymning för de övernattande. Stegutrymning med fastmonterade stegar bör bara användas för utrymning av vissa bostäder och mindre kontor. Vidare är byggnadsdelarna (så som trapphus och boenderum) inte brandtekniskt avskilda. Detta innebär att exempelvis en brand som startar i ett övernattningsrum kan medföra att brand- och brandgasspridning kan ske till andra utrymmen under mindre än 30 minuter. För att ge utrymmande personer goda förutsättningar att i en händelse av brand utrymma byggnaden på ett tillfredsställande sätt ska åtgärder i enlighet med beslutspunkt 1 och 8 anses skäligen.

Personalstiftelsen SSAB Electrolux Semesterhem Syd-Långö
överklagar beslutet avseende punkt 1 och 8 och anför i huvudsak följande.

I de rum som ligger på andra våningen i Flottiljen bor det max två personer per rum och varje rum har egen steg ut genom fönster. För att förbättra utrymningsmöjligheten är avsikten att montera en

plattform av gallerdurk bredvid stegen. I Kaptensgården bor det max 3 personer per rum och varje rum har egen stege via balkong. För att förbättra utrymningsmöjligheten är avsikten att montera fallskydd på dessa stegar och öppna upp vägen till stegarna då det idag finns grind mellan stege och balkong. Den övervägande majoriteten av gästerna på anläggningen är anställda inom SSAB/Electrolux och besöker årligen anläggningen. Inför varje säsong går man igenom bokningarna av de utrymmen som avses i punkt 1 och 8 och säkerställer att de endast hyrs ut till återkommande gäster som förväntas ha en mycket god lokalkännedom och vars fysiska förmåga inte begränsar möjligheten till utrymning via stege. Även begränsningar kommer att införas avseende ålder för de boende så att små barn undviks. Rutiner kommer införas för att informera boende om utrymningsvägens utformning och begränsning. Informationen kommer att delges både vid bokningstillfället samt skriftligen i samband med inackordering.

Formuleringen i punkt 1 och 8 ska ändras till att även medge fast stege som alternativ utrymningsväg under förutsättning att semesteranläggningen inför rutiner för att delge boende utrymningsanvisningar, säkerställer att boende har god lokalkännedom och låter installera gallerdurk för att underlätta utrymning. Vidare anförs att befintliga utrymningsvägar, i tillägg till de åtgärder som angivits ovan, är att anse som tillräckliga enligt SRVFS 2008:3 och kan ersätta kraven på att låta installera trappor. Hänvisning görs även till brandskyddstillsynen som utfördes den 2 maj 2002, där de ombads att montera utrymningsstegar på Kaptensgården. Detta utfördes våren 2002 och togs inte upp igen vid brandskyddstillsynen år 2007. Övrigt kan sägas att utrymningstrappor på Flottiljen skulle påverka husets i övrigt originalfasad från sekelskiftet.

Till sin överklagan har Personalstiftelsen bifogat Statens räddningsverks allmänna råd och kommentarer om brandskydd i hotell, pensionat, vandrarhem och liknande anläggningar (SRVFS 2008:3) och brand- och tillsynsprotokoll från 2002 respektive 2007.

RSK har i huvudsak yttrat följande över Personalstiftelsens överklagan.

Vad avser yrkandet, ändring av föreläggandets beslutspunkt 1 och 8 ska inte ändringarna medges. De organisatoriska åtgärder som verksamheten föreslår, i jämförelse med de passiva åtgärder som förelagts, uppfyller inte motsvarande säkerhetsnivå. SRVFS 2008:3 anger i kommentarer till det allmänna rådet att "Från enstaka gästrum kan i vissa fall en fast stege accepteras som en alternativ utrymningsväg. Sådana stegar bör användas från högst andra våningen och anslutas till fönster via en nödbalkong eller fönsterbrygga. Det bör finnas klara anvisningar om vilka som kan hyra dessa rum." Under

”byggnadens tekniska brandskydd” görs hänvisning till Boverkets byggregler och där framkommer bland annat ”varje hotellrum utgör egen brandcell”. Utifrån att respektive övernattningsrum inte är utformade som egna brandceller ger de förelagda åtgärderna goda förutsättningar för personer att genomföra utrymning på ett tillfredsställande sätt.

Motivering till beslutet

Gällande bestämmelser m.m.

Enligt 2 kap. 2 § lagen (2003:778) om skydd mot olyckor (LSO) ska ägare eller nyttjanderättshavare till byggnader eller andra anläggningar i skälig omfattning hålla utrustning för släckning av brand och för livräddning vid brand eller annan olycka och i övrigt vidta de åtgärder som behövs för att förebygga brand och för att förhindra eller begränsa skador till följd av brand.

Av förarbetena till LSO (prop. 2002/03:119 s. 119) framgår att ett beslut om föreläggande eller förbud måste föregås av en avvägning av olika intressen så att de föreskrivna åtgärderna inte medför oskäliga kostnader eller svåra förluster för den som beslutet riktar sig till. Intresset att bereda skydd mot olika skador ska dock komma i första hand. Begränsade ekonomiska resurser hos den som blir föremål för krav på åtgärder ska inte föranleda eftergift i kraven. Brist på pengar är således inte en ursäkt för att ha ett dåligt brandskydd.

Av 5 kap. 2 § andra stycket LSO framgår att tillsynsmyndigheten får meddela de förelägganden och förbud som behövs i enskilda fall för att denna lag eller föreskrifter som meddelats med stöd av lagen ska efterlevas.

Enligt 5 § tredje stycket förvaltningslagen (2017:900) får en myndighet ingripa i ett enskilt intresse endast om åtgärden kan antas leda till det avsedda resultatet. Åtgärden får aldrig vara mer långtgående än vad som behövs och får endast vidtas om det avsedda resultatet står i rimligt förhållande till de olägenheter som kan antas uppstå för den som åtgärden riktas mot.

I Statens räddningsverks allmänna råd och kommentarer om brandskydd i hotell, pensionat, vandrarhem och liknande anläggningar (SRVFS 2008:3) anges bland annat följande. Som alternativ utrymningssväg från enstaka gästrum kan det i vissa fall vara acceptabelt med en fast stega. Sådana stegar bör användas från högst andra våningen och anslutas till fönster via en nödbalkong eller fönsterbrygga. Det bör finnas klara anvisningar om vilka som kan hyra dessa rum.

Länsstyrelsens bedömning

Frågan som Länsstyrelsen har att ta ställning till är om RSK haft skäl att meddela fastighetsägaren ett föreläggande enligt 5 kap. 2 § andra stycket LSO, det vill säga har de överklagade punkterna i förelägandet varit behövligt för att fastigheten Fastigheten Syd-Långö 2:1 i Strömstads kommun ska uppnå ett skäligt brandskydd enligt 2 kap 2 § samma lag. Bedömningen av en byggnads brandskydd ska göras utifrån de krav som anges i LSO och anslutande föreskrifter, samt med beaktande av de särskilda förutsättningar som gäller för den verksamhet eller i den byggnad som är föremål för tillsyn. Vad som framgår av bland annat Boverkets byggregler och Statens räddningsverks allmänna råd kan utgöra stöd vid denna prövning.

LSO reglerar brandskydd i befintliga verksamheter. Vid en tillsyn gör räddningstjänsten en bedömning av om brandskyddet är skäligt eller inte och bedömer vilka krav som kan ställas med stöd av LSO. När nya byggregler införs behöver inte befintliga verksamheter anpassa brandskyddet efter nya regler. En följd av detta är att en byggnad efter ett antal år "halkar efter" eftersom nivån på brandskyddet som krävdes när byggnaden uppfördes kan vara lägre än vad som krävs idag. Länsstyrelsen konstaterar inledningsvis att den omständigheten att RSK vid tidigare tillsynsbesök haft en uppfattning medför inte hinder mot att den senare gör ett annat ställningstagande (se Kammarrätten i Jönköping, 2017-03-09, Mål nr 873–16).

Som gäst på hotell tillbringar man nätter i en okänd miljö, det gör att hotell och liknande anläggningar hör till en av de mest riskabla platserna vid en brand. Två av varandra oberoende utrymningsvägar är en av de viktigaste delarna i en byggnads brandskydd. Enligt SRVFS 2008:3 kan stegutrymning accepteras som en alternativ utrymningsväg från enstaka gästrum. I detta fall rör det sig dock inte om något enstaka gästrum utan flera rum på övervåningen i de två aktuella byggnaderna. Två av varandra oberoende utrymningsvägar kan inte garanteras och Länsstyrelsen bedömer därför att brandskyddet i byggnaden inte uppnår en skälig nivå. Även om personerna som övernattar enligt Personalstiftelsen kan förväntas ha en god lokalkännedom har man inte samma möjlighet att påverka sin säkerhet som i en vanlig bostad.

Skyldigheten för ägare eller nyttjanderättshavare att i skälig omfattning vidta de åtgärder som behövs för att förhindra eller begränsa skador till följd av brand sträcker sig bara till vad som i varje enskilt fall är skäligt med hänsyn till kostnaderna eller svåra förluster för den som beslutet riktar sig till. Kostnaderna får inte vara mer betungande än vad som är rimligt med hänsyn till skyddets syfte. Avseende åtgärden ska även beaktas att fastigheten är från sekelskiftet med originalfasad och åtgärden ska anpassas så långt som möjligt därefter. Där det finns risk att personsäkerheten äventyras kan dock

långtgående skyddsåtgärder vara motiverade och skäliga även om de är ingripande i kulturmiljön. Eftersom det är rimligt att ställa högre krav på säkerhetshöjande åtgärder när det gäller fara för människors liv, än när det enbart gäller egendomsskador, bedömer Länsstyrelsen att det är skäligt att förelägga ägaren att vidta den förelagda åtgärden.

Mot bakgrund av vad som ovan anförts anser Länsstyrelsen att RSK har haft skäl att meddela föreläggandet och de åtgärder detta innehåller, för att byggnaden ska uppnå ett skäligt brandskydd. Vad Personalstiftelsen har anfört ändrar inte denna bedömning. Överklagandet ska därmed avslås. Eftersom tidpunkten för när de förelagda åtgärderna senast skulle ha vidtagits redan passerat, ändrar Länsstyrelsen föreläggandet på så sätt att åtgärderna ska vidtas senast 6 månader efter att Länsstyrelsens beslut vunnit laga kraft.

Länsstyrelsen vill dock påpeka att det inte föreligger något hinder mot att alternativa lösningar genomförs efter att de presenterats för och godkänts av räddningstjänsten.

Information

Ni kan överklaga beslutet

Se bilaga med överklagandehänvisning.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av länsjurist Roy Svensson med länsjurist Sara Lindenhall som föredragande. I den slutliga handläggningen har också Karin af Geijerstam medverkat.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Så här hanterar Länsstyrelsen personuppgifter

Information om hur vi hanterar dessa finns på www.lansstyrelsen.se/dataskydd.

Kopia till

RSG

Bilagor

1. Överklagandehänvisning förvaltningsrätten